

ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТИВНОГО МЕХАНІЗМУ ГОСПОДАРЮВАННЯ В АПК АДМІНІСТРАТИВНОГО РАЙОНУ

О.М.Присяжнюк

Одеський державний аграрний університет

Розглядаючи механізм господарювання як спосіб організації управління агропромисловим комплексом адміністративного району, з використанням методів та важелів державного управління, необхідно відмітити низьку ефективність взаємодії елементів даного механізму, невідповідність управлінської системи економічним та соціальним змінам, що відбуваються в країні. Перехід економічної системи до нового якісного стану потребує вжиття дієвих заходів з боку органів державної влади. При цьому характерним є те, що в Україні виконавчі органи влади, відповідальні за проведення реформ, самі незначною мірою зазнали реформування.

Вагомий внесок у вивчення проблеми формування господарського механізму АПК адміністративного району зробили такі вчені як Антоненко Л.О., Попов Г.Х., Завадський Й.С., Якобсон Л.І., Глаголев А.В., Онищенко О.М., Саблук П.Т., Юрчишин В., Зіновієв Ф.В. При проведенні аналізу теоретичних положень як господарського механізму в цілому, так і його структурних складових (організаційний та економічний механізми), спостерігається, що різні автори ці поняття трактують, виходячи з двох крайностей — або занадто просторово, або занадто спрощено. Поняття механізму досить часто представлено як напрям удосконалення соціально-економічної системи. На нашу думку, більш вірним є бачення механізму господарювання як сукупність об'єктивно діючих та свідомо регульованих факторів, що визначають поведінку ринкових суб'єктів та результативність господарської діяльності.

В даний час визначено головні елементи механізму господарювання та розроблено програму удосконалення державного менеджменту, намічено головні завдання при проведенні адміністративної

реформи. Але поряд з цим виконавча влада залишається працювати на старих засадах, використовуючи переважно адміністративні важелі управління. Головним завданням даної статті є формування принципово нової ідеології управління адміністративним районом, розподіл повноважень між виконавчою та місцевими органами влади, зміна принципів процесу управління. На сьогодні в країні функціонує економіка ринкового типу, а також розроблено досить багато державних програм, направлених на підтримку аграрного сектору, впроваджено пільгову систему оподаткування, компенсацію банківських відсотків за кредит та інше [4]. Одним з показників, що характеризує ефективність державного управління є рівень загальної державної фінансової підтримки (табл.1).

Таблиця 1

Загальний обсяг державної фінансової підтримки сільськогосподарським підприємствам Іванівського району Одеської області (млн. грн.)

Вид державної фінансової допомоги	Роки					2002 р. в % до 1998 р.
	1998	1999	2000	2001	2002	
Фінансування державних програм та заходів	-	-	1,1	0,8	1,3	-
Дотації на сільськогосподарську продукцію	0,3	0,4	0,4	0,5	0,6	200
Податкові пільги	1,7	1,9	2,1	2,3	2,4	141,2
в т.ч. ПДВ	0,8	0,7	0,8	1,1	1,5	187,5
Компенсація банківських відсотків за користування кредитом	-	-	0,5	0,6	0,3	60
Списана заборгованість перед бюджетом			2,2	2,9		
Страхові виплати	0,7	1,3	0,9	1,4	1,7	242,8
Всього фінансової допомоги	2,7	3,6	7,2	8,5	6,3	233,3
Частка державної допомоги у валовій продукції, %	7,52	7,93	7,57	7,93	6,2	82,5

Частка державної фінансової підтримки сільськогосподарських підприємств у випуску продукції сільського господарства коливається від 6,2% до 7,9%. Цей рівень є нижчим у середньому в 4-5 разів, порівняно з державами, членами ЄС, США та іншими розвиненими країнами [3].

Реалізація даних реформ дала деякі позитивні зрушення, але в цілому господарський механізм залишився беззмінним. Його елементи не забезпечують комплексної дії направленої на підвищення ефективності сільського господарства та підвищення життєвого рівня селян.

Здійснення стратегічного курсу інтеграції України до ЄС, подальше становлення демократичної правової держави із соціально орієнтованою ринковою економікою вимагає створення ефективної системи державного управління, яка відповідає цінностям демократичного суспільства і забезпечує виконання конституційних завдань та функцій на кожному етапі соціально-економічного розвитку.

Аналізуючи хід адміністративної реформи в Україні, відчувається невпевненість та невизначеність держави в процесі становлення вітчизняної економіки. В політичній культурі відсутнє поняття, що влада є носієм державних цінностей, відсутня мета, історичний проект, національна ідея. З цих причин відсутня стратегія розвитку країни, а тому — і стратегія розвитку регіонів. Надмірна концентрація державної влади змінюється повною передачею повноважень органам місцевого управління, потім — зворотний процес, і це відбувається більше десяти років. Держава повинна покласти на себе ті функції, які не може виконувати ринок. До числа таких належать:

- створення правової основи, яка стимулює до ефективного функціонування ринкової економіки;
- коригування розподілу економічних ресурсів у зв'язку з існуванням зовнішніх факторів впливу;
- здійснення крупних структурних зрушень, обумовлених НТР;
- пом'якшення періодичних кризових явищ, стимулювання економічного росту;
- вирішення екологічних проблем;
- соціальний захист населення.

Для ефективного функціонування господарського механізму необхідні певні передумови. Перш за все, діючи в ринковій системі економічні суб'єкти повинні мати юридичні права і економічні можливості для здійснення своїх матеріальних інтересів. Це озна-

чає, що вся система законів держави і традицій суспільства закріплюють можливість відповідної економічної поведінки. Свідомий початок в умовах планомірної організації виробництва дає можливість досягнення необхідних економічних пропорцій. В таких умовах розвиток економічної теорії сам по собі виступає визначальним фактором розвитку економічної системи в цілому і господарського механізму безпосередньо. Отже, діючий економічний механізм в своїй основі не носить стимулюючого характеру.

Позитивні зміни в державній політиці з великими труднощами втілюються в життя через недосконалість управлінської структури державних органів [6]. Районні управління сільського господарства, принцип формування яких розроблено ще за радянських часів, не відповідають умовам сьогодення і практика неодноразово це доводить. Критична ситуація в тваринництві не може бути вирішена лише вказівками державних службовців: “Не скорочувати поголів’я”. Земельна реформа триває більше десяти років і стримує розвиток виробництва, так як блоковано вільне розпорядження головним виробничим ресурсом сільського господарства. Процес паювання майна в більшості сільськогосподарських підприємства і досі не завершено.

Важливою складовою частиною модернізації державного управління та державної служби повинна стати переорієнтація фінансування з фінансування органів на фінансування функцій з орієнтацією на результат. Сама зміна принципів фінансування має стати основним інструментом перебудови державної служби. Фінансові аспекти функціонування державного апарату слід розглядати не тільки як спосіб завдання економічних обмежень (наприклад, збільшення чисельності службовців, підвищення їх грошового забезпечення, розширення зайнятих площ і тощо) а також, як інструменти формування інтересів і стимулів. Саме таку роль відіграють фінансові механізми у всіх секторах економіки, а також цілеспрямоване формування зацікавленості бюджетотримувачів у підвищенні ефективності своєї діяльності [2].

Виходячи з вищенаведеного, можна зробити висновки: головною причиною низьких темпів розвитку сільських адміністративних районів є відсутність ефективної системи державного управління.

Ринкова трансформація передбачає зміну функціональної системи виконавчої влади та зміну всієї ідеології державного менеджменту. Стоїть потреба навчити фахівця, зі знанням ринкової системи господарювання, думати на користь підприємця. Формування принципово нової моделі управління дає можливість більш раціонального використання природного та економічного потенціалу району.

ЛІТЕРАТУРА

1. В.В.Максимов. Экономический потенциал региона (анализ, оценка, использование). – Луганск, 2002. – С.360.
2. В.Бакуменко, С.Кравченко. Впровадження сучасної методології державного управління в практичній діяльності державних службовців. – Одеса, 2002. – С.367.
3. И.И.Кузьмин. Экономическая поддержка сельского хозяйства в развитых странах //Аграрная наука. – 2002.-№4.-С.30-31.
4. І.Г.Кириленко. Про хід реформування та заходи щодо поліпшення ситуації на селі //Економіка АПК. – 2003.-№1.-С.3-5.
5. П.Т.Саблук. Направление реформ и инновационных процессов в АПК Украины //Экономика АПК.-2003.-№5.-С.152-154.
6. Світлана Біла. Структурна політика в системі державного регулювання трансформаційної економіки. -К.,2001.-С.407.

УДК 657.33

ОРГАНІЗАЦІЯ ТЕХНОЛОГІЇ ОБЛІКОВОГО ПРОЦЕСУ В АГРОФОРМУВАННЯХ РИНКОВОГО ТИПУ

*В.М.Рожельюк, кандидат економічних наук, доцент
Тернопільська академія народного господарства*

В ринкових умовах господарювання АПК характеризується докорінними змінами форм та методів господарювання. На базі колишніх колгоспів та радгоспів створені нові агроформування це приватні, орендні, акціонерні товариства, фермерські господарства, нові господарюючі суб'єкти в переробних галузях та, в системі матеріально-технічного постачання, які адекватно реагують на ринкові перетворення та зміни інфраструктури.

Такі перетворення суттєво вплинули на формування системи управління агроформуваннями ринкового середовища, визначальну

Вісник аграрної науки Причорномор'я,
Випуск 2, т.2, 2004